

СТРАТЕГІЧНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ДИЗАЙН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТОЧОК РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА A STRATEGICAL ORGANIZATIONAL AND MANAGERIAL DESIGN OF SOCIAL AND ECONOMIC POINTS OF SOCIETY DEVELOPMENT

Володимир ШЕДЯКОВ,
доктор соціологічних наук,
кандидат економічних наук

Volodymyr SHEDYAKOV,
Doctor of Sociology,
Ph.D. in Economics

Країни пострадянського простору спільно з іншими потребують всебічного осучаснення. Кардинальність бажаних трансформацій орієнтує на проведення форсованої модернізації суспільного життя. Її успішне здійснення передбачає поєднання суб'єктивного та об'єктивного фактору змін, а отже, зацікавлену участь населення та еліт, зміцнення соціальних позицій суб'єкту цих трансформацій та формування простого й привабливого суспільного Надпроекту з функцією загального поєднання та соціально-економічної мобілізації для одержання необхідного результату [1-3]. Таким чином, забезпечення якості захисту та розвитку суспільства потребує формування й удосконалення Надпроекту, що має насамперед:

□ визначати стратегічні перспективи розвитку в контексті складних взаємозв'язків та інтеграційних тенденцій світу;

□ поєднувати створення «точок розвитку» з акумуляцією ресурсно-методологічних баз соціально-економічної та техніко-технологічної модернізації зі зміною середовища життєдіяльності суспільства;

□ інтегрувати передовий світовий досвід із забезпеченням культурно-цивілізаційної самоідентичності;

□ базуватися на синергії малих проектів розвитку, що підтримують суспільний Мегапроект [4-7].

Концентрація ресурсно-методологічних особливостей та можливостей чергової хвилі модернізації здійснюється в критичних, системотворчих точках життєдіяльності, які мають стати точками розвитку. Відповідних перетворень потребує як соціально-економічний простір життєдіяльності суспільства, так і ключові точки, які здатні почати ланцюгову реакцію розвитку. Отже, проведення модернізації має виразний галузевий аспект та регіональний розріз, макро- та макрорівні здійснення. Перетворення критичних точок на двигуни суспільного життя здійснюється насамперед під впливом організаційно-управлінських відносин та їх культури.

Здійснювати перетворення доводиться в нестандартних умовах, що потребують нешаблонних дій. Тому й сам Надпроект, і його реалізація мають інноваційну структуру, підходи та завдання. Тенденції трансформацій соціального, економічного, політичного, загальнокультурного сторін суспільного середовища часто харак-

теризують як постсучасні. У цьому випадку прямий переклад «пост» як «після» значно звужує зміст; йдеться не стільки про чергове міркування про життя після ринку, скільки про нові моделі розвитку, більш толерантні до іншого. Отже, при характеристиці можливостей аналізу, прогнозування та створенні концепції впливу на ситуацію, що складається, на наш погляд, немає абсолютно ніяких підстав для буквального перекладу «пост-» як після. Вже сьогодні все активніше заявляє про себе процес змін, які передбачають співіснування, перехрещення й резонування різноманітних тенденцій розвитку, серед яких (на відміну від модерну) жодна не може претендувати на виключне значення, що дозволяє, не зазнаючи шкоди, абстрагуватися від інших. У першу чергу вони реалізуються як постмодерні (в культурі) та постіндустріальні (в соціально-економічній сфері).

Постмодернізація – комплекс змін інституційних і насамперед культурного середовища, що виводять суспільство за рамки індустріальних форм життя на основі кардинальної зміни форм провідних ціннісно-сміслових комплексів. Гуманність, людяність визнається вище всіх і будь-яких доктрин: основний регуляторний закон – «не заважай». І в цьому напрямку проявляється основна проблема постмодерну: якщо аутсайдерство – норма з неосязним діапазоном власних моделей суспільного устрою і форм прогресу, а зовсім не відставання на загальній (єдиній для всіх) дорозі, то люмпени, маргінали (люди і країни) мають очевидне право на власний вибір – поки не зазіхають на вибір інших. Навпаки, саме культ сили межує з поширенням ідеології насильства, жорсткими методами насадження однаковості. Постмодернізація (або постсучасна модернізація) несе власні можливості та обмеження регулятивного впливу на соціально-економічні процеси. Наприклад, абсолютно безглуздо сподіватися як на директивне адміністрування і бюрократичне управління, так і на вольове насильство, необхідно вміти стимулювати та мотивувати. Неефективно робити ставку на сталь та енергоносії, коли надприбутковою є інтелектуально-інфраструктурна спрямованість господарювання [8-13]. Взагалі не варто уповати на розвиток та вдосконалення вітрил, коли на порозі епоха дредноутів. Втягування

У статті продовжується дискусія на сторінках нашого журналу щодо ефективних шляхів організаційно-управлінського забезпечення соціального прогресу та економічного зростання. Трансформації загальних умов господарювання й формування окремих точок розвитку розглядаються в контексті тенденцій постмодернізації. На організаційному рівні увага приділяється насамперед науково-освітньо-виробничим кластерам як передовій формі закріплення стратегічного партнерства. На рівні управління виокремлюються управлінські композиції на базі інноваційно-синергетичних рішень з переходом від директивного адміністрування до стимулювання бажаних трансформацій в індивідуальній та соціальній площинах. Особливості накладки господарських секторів, які притаманні традиційному, модерному та постмодерному ладу соціально-економічних процесів, пов'язуються з умовами постнедомодерну (або квазіпостмодерну) як умов пострадянського транзиту. Додатково демонструється значення поєднання загальних та спеціальних інтересів, публічних та приватних дій у ресурсному забезпеченні розвитку та реалізації науково-інтелектуального потенціалу суспільства.

The article deals with the effective ways of organizational and managerial ensuring of social progress and economic growth. The transformations of the general economic conditions and the formation of separate points of development are considered in the context of post-modernization trends. At the organizational level the attention is paid to scientific, educational and industrial clusters as a progressive form to reinforce the strategic partnership. At the level of management the managerial compositions, based on innovative and synergetic decisions with the transition from top-down management to stimulation of the desired transformation in individual and social planes are analysed. The features of economic sectors overlapping that are peculiar to traditional, modern and post-modern order of socio-economic processes are associated with post-modern conditions (or quasi-post-modern) as conditions of the post-Soviet transition. Additionally it is shown the importance of combination of general and special interests, public and private actions in resource provision for the development and implementation of scientific and intellectual potential of the society.

народів у постсучасні моделі розвитку та безпеки життєдіяльності суспільства (насамперед, включаючи постмодерн культури та постіндустріальний лад виробничих відносин) здійснюється саме в глобальних масштабах: з одного боку, реалізується формування та акцентування певних методологічно-ресурсних підходів незалежно від суб'єктивних бажань та уявлень, з другого – розуміння змісту процесів і меж ефективного впливу на них дозволяє перетворюватися на колективного суб'єкта стратегічних перетворень, отримуючи не стільки негативні, скільки позитивні наслідки змін. Отже, організаційно-управлінське оформлення соціально-економічних точок розвитку суспільства характеризує не тільки проведення тактики перетворень, а й формування стратегічного дизайну [14-18]. Причому культура постмодерну постіндустріального суспільства принципово відкрита, деідеологізована, ненасильницька, базується на розвитку переваг, а не ліквідації недоліків. У цьому – її провідна відмінність, тому ця ознака пронизує успішну організацію і управління діяльністю, особливо іманентною епосі діяльністю інтелектуальною. Конкретно-загальні форми геостратегічного позиціонування активно вибирають у себе енергію різноманітних пластів матеріального та ідеального рівня здійснення соціально-економічних процесів. Атрактивність як тяга до абстрактних цінностей дозволяє поєднувати навчання «про належне» і «про суще», співрезонувати ідеальні й реальні світи, створюючи вектор зміни соціального капіталу, переводити духовну енергію в матеріальні звершення. Саме природа ідеального як об'єктивної реальності дає можливість його соціального впливу на процеси. Урахування інституціональних і ціннісних засад організації трудових відносин різних типів господарських укладів, альтернативних підходів до оцінки систем стимулювання дозволяє, на наш погляд, долати жорсткий виробничий детермінізм, відмовлятися від аналізу та оцінки господарських ситуацій та процесів виключно з позицій максимальної швидкої віддачі, переходити до регулювання трудової поведінки та трудових відносин з обов'язковим урахуванням історико-культурних, морально-психологічних, релігійно-етичних традицій, плюральних моделей персонального та групового вибору. При цьому засобами культури здійснюється ідеальна репрезентація матеріальної дійсності, коли ідеальне є ознакою істинного буття матеріального. Разом з тим вихід на оперативний простір може сковуватися / забезпечуватися отриманням і обробкою інформації.

Тим часом визначеність соціальності (зокрема, господарських відносин) історична і мінлива. Так, з одного боку, базові ціннісно-сміслові комплекси пронизують весь цикл існування культурно-цивілізаційного світу, його господарської складової. З другого боку, вона визначає якість владної еліти та потреби суспільного розвитку, своєчасні (а то й випереджаючі) селекція та надання форм їх розгортання в мінливих умовах. Перехід до підстав свободи і логіки постсучасності, логіки свободи є одночасно відмовою від єдності будь-якого базису розвитку та утвердження загальності плюралізму. Немає примусу, і ніхто нікому нічим не зобов'язаний. Коли ж немає стабільної зовнішньої опори у вигляді спільної ідеології, єдиної культури, загальновизнаною науки, тоді слід бути терпимим до всього, визнавати право на існування несхожого і неприйняттого. Тут є місце для культурно-цивілізаційних світів на основі будь-яких продуктивних ціннісно-сміслових основ; колишні лідери модерну не більш успішні в умовах логіки постмодерну, ніж інші. Навпаки, ті дослідники, які працюють з логіками постмодерну, аналізуючи свободу в соціокультурній сфері, вважають західне індустріальне суспільство надзвичайно невільним, підкоряють всі можливі тенденції розгортання соціокультурного капіталу утилітарно-споживчим завданням.

Однак її здійснення в умовах широкої наявності проблем і викликів, які в класичному випадку долаються ще в умовах модерну, дозволяє фахівцям навіть при еkleктизмі ситуації власне постмодерну характеризувати умови як пост(недо)модерн або квазі(пост)модерн тощо. У цій ситуації є небезпечною недооцінка

труднощів і довготривалості перебудови, до якої вступила Україна. Потрібне усвідомлення того, що перед країною стоїть не завдання звичайної стабілізації, а проблема всеохоплюючих системних інституціональних і соціокультурних перетворень [19-22].

Відповідно, кардинальним викликом трансформацій суспільства якраз і є вибір між прийняттям різноманітності розвитку без жорсткого домінування однієї тенденції (на відміну від класики високого модерну) – або відмова від розвитку (що теж було вже в історії в багатьох цивілізацій), безвекторність існування аж до зриву в контрмодерн і деградації. І загрозливих рис останньої тенденції вистачає. Міріади дрібних повсякденних виборів схиляють до реалізації одного з цих напрямків. Більше того, небажання зрозуміти характер глобальних змін і відсутність продуманої стратегії їх використання перетворює на об'єкт маніпуляцій. Постсучасність припускає, що в процесі здійснення аналізу, прогностики і конструктивних дій за перевагою доводиться мати справу зі слабо структурованим багаторівневим середовищем, де сходяться і дифузують зовсім різні соціально-економічні логіки і тенденції. Ці підстави призводять до фіксації свідомо більш мозаїчних, гібридних, конгломератних суспільних комунікацій, які несуть акцентування індивідуально-психологічним (а не соціально-економічним) началом, тому замість звичних у минулому ієрархій посилюється рівнозначність різного, полісистемність, неможливість завчасного встановлення жорсткої однаковості канонів соціального управління [23-29].

Внутрішній та зовнішній виміри стратегічного організаційно-управлінського дизайну (стратегічного дизайну організаційно-управлінських відносин) базуються на організаційно-управлінській культурі суспільства. Поєднання всім зрозумілого, загального, мобілізуючого Надпроекту зі стихійністю, спонтанністю та еkleктикою постсучасності порушує завдання його організаційно-управлінського забезпечення на рівень базових ціннісно-сміслових комплексів культурно-цивілізаційного світу. Органічний розвиток суспільства пов'язаний з домінуванням у його соціальності рис інтеграції, а не роз'єднаності; разом з тим на підставі саме узгодження, а не підпорядкування конкретних інтересів суспільних груп. Цінності за своєю природою є особистісним зрізом суспільної свідомості, розкриваючись через пізнання ідеального, духовного, загальнокультурного (зокрема, науково-інтелектуальної та художньо-образної культури). Тип культури та тип багатства – два найбільш загальних вираження ціннісного буття суспільства. У свою чергу, є два потужних пріоритети суспільного розвитку і визначні пам'ятки показники прогресу. По-перше, життя людини, її якість і тривалість. По-друге, досягнення цивілізації, упереджені в результатах матеріального й духовного виробництва, сукупну соціальну спадщину. Ренесанс соціокультурних підстав – обов'язкова умова трансформації духовної енергії в матеріальний прогрес, актуалізації продуктивних сил суспільства: органічний розвиток суспільства і його економіки пов'язаний з домінуванням рис інтеграції, а не роз'єднання. Це передбачає розширення опори на його особливості, що постійно відтворюються та зводяться в ціннісно-сміслові комплекси, мають міцні регіональні основи [30-42].

Водночас для модернізаційної консолідації в середовищі постсучасності принциповим стає забезпечення поєднання загальних та спеціальних інтересів, публічних та приватних дій у ресурсно-забезпеченні розвитку, насамперед – в реалізації науково-інтелектуального потенціалу суспільства. Адже на сьогодні саме розумова діяльність є провідною складовою суспільно-необхідної праці. Після механізації, автоматизації та роботизації за людиною у виробничому процесі взагалі переважно залишається саме те, що не підпадає під цей процес і сконцентровано навколо творчого розгортання його сутнісних сил; основне джерело вартості нині – творчий, насамперед інтелектуальний, потенціал, а не психофізичні зусилля співробітника, пріоритет стратегії розвитку – виробництво знань та ефективне їх застосування. Відповідно, додана вартість

розподіляється з урахуванням витрат виробника, трансформується ринок і споживання, потрібні демократизація системоутворюючих відносин суспільства (праці, власності, управління).

Конкурентоспроможність і успіх при цьому забезпечуються розвитком і реалізацією особистості й персоналізацією діяльності, але аж ніяк не нівелюванням людей і усередненням функцій. Отже, етична база трудових відносин охоплює не лише минулі (зокрема, релігійні та ієрархічні) цінності, але й нові, пов'язані з критичним поглядом на «технологічне рабство» та економічний імператив життя, з орієнтацією на гармонійність праці й самостійність вибору діяльності, її місця та часу. Відповідно соціальне управління трудовими відносинами за цих умов для забезпечення ефективності має спрямовуватися від жорсткості до м'якості, від масовості до компактності, від детермінованості технологією до вибору технологій, від визначеності організаційних меж до їх розмитості та мобільності. У цьому процесі держава, з одного боку, визначає правила та процедури, правовий статус кожного, а з другого – виступає в якості однієї зі сторін. Таким чином, держава стимулює трансформації та репрезентує як окремий інтерес учасника переговорного процесу, так і загальний – гаранта рівноправної участі усіх сторін соціального діалогу, що повинен забезпечити консолідацію зусиль різних верств заради забезпечення злагоди та прогресу. Держава має покращити як управління державною власністю та державним сектором економіки, так і регулятивний вплив на господарювання в цілому; спрямовувати зусилля на підтримку ядра, що забезпечить ланцюгову реакцію на найбільш важливих напрямках модернізації. Йдеться про інвестиції в принципово нові галузі науки й техніки, здатні змінити на краще технологічний уклад і забезпечити реальний перехід до нового типу споживання, різке зростання ефективності праці та ресурсозберігання. Іншими словами, серед пріоритетних напрямків визначимо такі:

- селективний розвиток технологій прориву – джерела підйому експортного потенціалу та забезпечення економічної незалежності;
- масове тиражування базових технологій – основи зростання екологічної безпеки та якості життя;
- згорання застарілих неконкурентоспроможних виробництв;
- підтримка досягнутого рівня видобутку енергії зі стимулюванням енергозбереження та переходу на альтернативні джерела.

Допомога держави має концентруватися переважно на діяльності міжгалузевого характеру зі створення, засвоєння, розповсюдження нових технологій, на великих проектах (втіленні Мегапроекту суспільного розвитку) – з потребами в широкому методологічно-ресурсному маневрі, на масованих капіталовкладеннях «в людину» (науку, культуру, охорону здоров'я, освіту, комунально-побутову сферу, інфраструктуру) та захист оточуючого середовища, на конкурентоспроможних проектах у зовнішньоекономічній сфері. Відповідні пріоритети модернізації мають підтримуватися комплексом організаційно-управлінських засобів, у тому числі – прямими та опосередкованими методами регулювання.

Так що нині додаткові вкладення «в людину» – це зовсім не обтяжливе соціальне навантаження, а неодмінна умова якісної участі в конкурентній боротьбі на верхніх поверхах економіки, де місце економії на змінному капіталі в якості магістрального напрямку отримання стратегічного виграшу займає творча інтелектуальна діяльність, що вимагає ретельної підготовки та забезпечення. У цих умовах для успішного досягнення цілей нової модернізації необхідно і виправдано залучати ресурсні бази як модернізації (домодернізації недомодерну), так і постмодернізації. Загальне процвітання суспільства пов'язується із ціннісно-смысловими комплексами зовсім не неробства і споживацтва, а творення й творчого пошуку. І найбільш повне саморозкриття у творчості передбачає не тільки самодіяльність, а й дисципліну, відповідальність, причому не тільки в трудових, але й в загальногромадянських відносинах.

Відповідним чином і постсучасні уявлення про соціальну економіку та державу загального добробуту передбачають не акцентування інтересів різноманітних соціальних утриманців і їх обслуговування, а активну підтримку творчості (насамперед інтелектуальної та духовної) з реалізацією пріоритету людини, її прав і свобод; соціальної справедливості, тобто соціальної рівності людей у правах і можливостях; та солідарності, що розуміється як вираження спільності людства і співчуття до жертв несправедливості. Для здійснення цього необхідні механізми втілення і дії триєдності форм демократії – політичної, економічної та соціальної. Основний зміст стратегічного вибору організаційно-управлінського дизайну – шлях забезпечення акценту на економіці попиту з мотивацією працівників та соціальною державою або нарощування присутності силових структур у суспільному житті. Необхідною передумовою політичної демократії є побудова демократичної правової держави та громадянського суспільства із широким регіональним місцевим самоврядуванням і децентралізованою структурою влади. Підстави економічної демократії ґрунтуються на плюралізмі основних форм власності – приватної, кооперативної, акціонерної, а соціальної демократії – на соціальній справедливості і рівноправ'я членів суспільства.

У цьому контексті зовнішня інтеграція виразно демонструє свою якість зовсім не окремої (тим більш – головної) мети, а засобу підйому рівня життя народу та цивілізаційно-культурного прошарку суспільства. Відповідно, участь у міжнародних відносинах може прискорити процеси як розвитку, так і деградації. З одного боку, специфіка умов запобігання загрозливих для стану економіки процесів (причому зовсім не лише у сфері трудових відносин) на сьогодні активно формується рівнем розвитку праці, її міжнародного поділу та тісною різноманітною інтеграцією вітчизняних суб'єктів господарювання. З другого боку, потужне вторгнення зовнішнього капіталу здатне формувати своє середовище, зокрема шляхом створення багаторівневого ситуаційного впливу, прагне до дифузії соціально-політичних норм та придбання системного характеру. Серйозною проблемою продовжує залишатися і стан морального здоров'я населення, особливо з огляду на тенденції маргіналізації. Недостатня вмотивованість персоналу теж може обернутися істотними втратами і мати такі характерні прояви, як «зацикленість» співробітників на формальних сторонах посадових обов'язків і відхід від відповідальності, відсутність ініціативи й інертність. Відповідно, без створення повноцінної соціокультурної середовища, що сприяє тенденціям політико-економічного розвитку та їх інституційного закріплення, є загроза втягування саме недобросовісних інвестицій, перетворення капіталовкладень у шлях зовнішньої маніпуляції. Таким чином, зростання конкуренції за капітал аж ніяк не означає байдужості до його якості та ролі в соціальних трансформаціях.

Збереження своєї ідентичності й забезпечення довготривалих процесів розвитку передбачає і зміцнення базових ціннісно-смыслових комплексів культурно-цивілізаційного світу, і підвищення рівня забезпечення прав і свобод кожного. Для цього творчі цілі «ми побудуємо, ми створимо, ми зможемо» повинні прийти на зміну споживчим, паразитичним, утримансько-дитячим «нам дадуть, нам дозволять, нас приймуть». Вивчення ціннісно-смыслові організації різних типів господарських спільнот і культурно-цивілізаційних світів демонструє вплив на ефективність нової модернізації балансу між національними та історичними особливостями організації провідних ресурсних баз науково освітньо-виробничих комплексів і з наявними адаптаційними можливостями.

При цьому найбільш органічно стає стратегія стимулювання бажаних трансформацій, а не директивного примусу до них. Пов'язані з ідеями м'якої влади, гнучкої сили, непрямого впливу соціальні технології здатні вирішувати завдання багаторівневого впливу на слабоструктуровані складноорганізовані соціальні та господарські об'єкти. Вони припускають, зокрема, визнання неповноти, суб'єктивності й внутрішньої обмеженості знань

кожного, необхідність обліку командної гри суб'єктів. Можливості раціонально спланованих і добре керованих впливів завжди локальні. Однак керівник аж ніяк не безсилий, якщо в стані опертися при прийнятті управлінського рішення на логіку аналізу, прогнозу, характеристики можливостей та обмежень ефективних конструктивних впливів.

Водночас, як свідчить аналіз, на сьогодні в Україні співіснують структури господарства і натурального, і товарно-ринкового, і постринкового. Отже відрізняються риси організацій: а) традиційних (у своїй основі – ремісних); б) раціонально-бюрократичних (механічних, формалізованих, жорстко ієрархічних); в) раціонально-інноваційних (перехідний тип, який поєднує риси механічні та органічні); г) інноваційно-синергетичних (органічних, які відповідають вимогам розгортання та використання комплексу можливостей кожного учасника трудових відносин). У співвідношенні формальних і неформальних аспектів організації розрізняються риси організацій бюрократичних та інноваційно-синергетичних. Перші використовують переважно адміністративні методи управління, що базуються на жорсткій ієрархічній структурі, припускаючи формалізацію та статичність функцій персоналу. Другі працюють «на мету», задоволення потреб, які реально існують у суспільстві, принципово відкриті та незавершені. Тому виявлено, що продуктивність процесу управління в неплановій, бюрократичній системі залежить від обдарованості окремих управлінців. У бюрократичній системі управління не можна налагодити цілісну, стійку систему вироблення рішень, встановити процедури їхнього формування, методи, відбір, інтеграцію, працездатність і контроль. Тому бюрократична система породжує «некероване керівництво», індивідуалізм і випадковість рішень. Але й інноваційно-синергетичні системи мають недоліки. Найчастіше це відбувається через: а) переважання неузгодження цілей окремих працівників над компенсаторними механізмами; б) неможливість усунення розсинхронізації фактичної діяльності співробітників цим механізмом; в) руйнування самопороджувального механізму. Інакше кажучи, основні проблеми локалізуються в напрямі ефективного узгодження й планування спільної діяльності.

Відповідно, шляхи модернізації регулювання трудових відносин пов'язані в господарській сфері з такими процесами, як: 1) виникнення поліпрофесійних організацій нового типу; 2) перетворення деяких колишніх раціонально-бюрократичних у перехідні раціонально-інноваційні; 3) розщеплення перехідних раціонально-інноваційних структур на менші, які мають інноваційно-синергетичний характер; 4) утворення великої кількості порівняно невеликих венчурних компаній; 5) виникнення нових малих високотехнологічних фірм. Їх стратегічне партнерство частіше складається за закономірностями не лише жорстких ієрархій традиціоналізму або ринків модернізму, а нових господарських мереж і орієнтує на нові управлінські технології, а також поєднання деяких із них відповідно до принципів «кібернетики другого порядку». Причому, як свідчить світової та вітчизняний досвід, ідеї виробничої демократії, групової організації праці, збагачення діяльності, гнучкого робочого часу, корпоративної культури, проектно-матричного управління та утворення на їх основі «управлінських композицій» можуть принести більший ефект саме під час форсованої трансформації, а не в класичних ринкових умовах їх існування, тобто через ширший спектр як позитивних, так і негативних наслідків рішень, що приймаються.

Відповідно, серед організаційних форм на рівні стратегічної взаємодії закріплюються науково-освітньо-виробничі кластери, в удосконаленні управління на основі інноваційно-синергетичних підходів і підйому ролі стимулювання бажаних трансформацій зростає діапазон різноманіття управлінських композицій [43-47]. У свою чергу, механізми розвитку соціального партнерства при прогресивному векторі структурних трансформацій стають ресурсом адекватних економіці знань постіндустріальних змін суспільних (зокрема, господарських) відносин. Становлення ж умов

стабільного розвитку та формування відповідних можливостей постсучасного середовища інституційних та інфраструктурних підстав корелює з першочерговим проведенням прогресивних змін у сфері праці, які мають поєднувати відповіді на вимоги дня сьогоднішнього та ймовірні виклики майбутнього і пов'язаних насамперед з удосконаленням системи соціального партнерства та виробничої демократії.

ВИСНОВКИ

Відповідні новим трансформаціям суспільних відносин організаційно-управлінські форми вимагають не тільки змін у тактиці перетворень, але і ведуть до вдосконалення стратегічного дизайну суспільства. Причому нині вони через більший діапазон наслідків використання ідей і принципів соціального партнерства, виробничої демократії, збагачення діяльності, групової організації праці, гнучкого робочого часу, корпоративної культури, проектно-матричного управління і створення на їх основі управлінських композицій у змозі дати соціетальний ефект, забезпечуючи якісні зміни соціокультурного простору. При цьому результати участі в конкуренції часто обумовлені самодисципліною, готовністю працювати на своєму місці з граничною самовіддачею, на межі і за межею можливого, а також командною взаємодією, злагодженістю, узгодженістю, когерентністю. Забезпечення реалізації соціально привабливої моделі розвитку при посиленні ролі економіки знань та когнітаріату в забезпеченні конкурентоспроможності модернізаційного Надпроекту в середовищі пост(недо)модерну вимагає широкого впровадження, поширення та вдосконалення інститутів і механізмів соціального партнерства та виробничої демократії.

Разом з тим на сьогодні форсована трансформація включає в себе «в зняттю вигляді» елементи класичної вестернізації, проте аж ніяк не зводиться до них. Відповідно, нині додаткові вкладення в людину – це не обтяжливе соціальне навантаження, а неодмінна умова якісної участі в конкурентній боротьбі на верхніх поверхах економіки, де місце економії на змінному капіталі в якості магістрального напрямку отримання стратегічного виграву займає творча інтелектоємна самодіяльність, що вимагає ретельної підготовки й забезпечення, у тому числі шляхом стимулювання та управління, зміни на макро- і макрорівнях організаційно-управлінського дизайну.

Специфіка умов запобігання загрозливих для стану економіки процесів (причому зовсім не лише у сфері трудових відносин) активно формується рівнем розвитку праці, її міжнародного поділу та тісною різномірною інтеграцією вітчизняних суб'єктів господарювання. Звісно, що при запобіганні можливих загроз самостійності курсу держави в регулюванні економіки на нинішньому етапі світової кооперації йдеться зовсім не про спроби повної автаркії, а насамперед про право та вміння самостійно (без зовнішнього насильства або надв'язуваних критеріїв) вибрати вигляд і форму організаційної моделі існування та розвитку, визначати норми господарської системи – та застосовувати їх осмислено й змістовно, за внутрішньою логікою розвитку, а не за зовнішніми міркуваннями та бажаннями [48-52]. Це також передбачає створення економіки з передовою структурою, великим значенням інтелектоємної праці. Для цього держава особливо зацікавлена у стимулюванні вдосконалення партнерських відносин на системоутворюючих підприємствах та галузях, які спроможні забезпечити її реально економічну незалежність та розпочинати ланцюгову реакцію соціально-економічного та техніко-технологічного розвитку.

Першочергове підвищення ефективності управління виробничими відносинами через стимулювання цільових змін потребує врахування в державних програмах:

- подальшого вдосконалення нормативно-законодавчого поля трудових відносин;
- розширення виробничої демократії (при вирішенні внутрішньовиробничих та супутніх питань);

□ запровадження практики відбору перспективних місць передового розвитку трудових відносин (наприклад, на базі бюджетно- та містоутворюючих виробництв, багатогалузевих конгломератів та формування інтегрованих бізнес-груп під державним патронатом);

□ місцевої специфіки, регіональних традицій тощо.

Подальший розгляд теми передбачає, на нашу думку, виокремлення напрямів подальшого удосконалення організаційно-управлінських відносин з поєднанням світової компаративістики та вітчизняного досвіду проведення хвиль модернізації.

ЛІТЕРАТУРА

- Фуко М. Нужно защищать общество: курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1975-1976 уч. году / М. Фуко. – СПб.: Наука, 2005. – 312 с.
- Гринспен А. Эпоха потрясений: проблемы и перспективы мировой финансовой системы / А. Гринспен. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. – 564 с.
- Ханна Параг. Второй мир / П. Ханна; Центр исследований постиндустриального общества. – М.: Европа, 2010. – 616 с.
- Шедяков В.Е. Мегaproект як умова існування країни / В.Е. Шедяков // Політичний менеджмент. – 2012. – № 1-2. – С. 50-60.
- Шедяков В.Е. Держава: майбутнє економічного ідеалу / В.Е. Шедяков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/3627-derzhava-maybutnye-ekonomichnogo-ideal.html>.
- Шедяков В.Е. Изменение представлений о социальном государстве: вызовы III тысячелетия // Нові завдання суспільних наук у XXI столітті: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. – Київ, 2015. – С. 99-102.
- Шедяков В.Е. Воплощение идей социального государства: утопия или необходимость, позади или впереди? // Первый независимый научный вестник. – 2015. – № 1. – Ч. 2. – С. 44-48. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.firjournal.com.ua>.
- Гець В.М. Характер перехідних процесів до економіки знань / В.М. Гець // Економіка України. – 2004. – № 4. – С. 4-14.
- Шедяков В.Е. Навіщо нам враховувати світові тенденції до формування економіки знань / В.Е. Шедяков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/3224-navscho-nam-vrahovuvati-svtov-tendenciyi-do-formuvannya-ekonomiki-znan.html>.
- Цаповська М. Новий формат теорії сталого розвитку / М. Цаповська // Економіст. – 2014. – № 6. – С. 73-74.
- Шедяков В.Е. Конкурентоспроможність національного проекту економічного розвитку в інформаційну епоху / В.Е. Шедяков // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 10(53). – С. 16-22.
- Шедяков В.Е. Трансформації конкурентоспроможності системи господарювання під впливом змін у міжнародному поділі праці / В.Е. Шедяков // Економіка України. – 2012. – № 7. – С. 26-35.
- Ким М.Н. Развитие конкуренции и демократизация экономических отношений / М.Н. Ким, В.Е. Шедяков // АПК: экономика, управление. – 1991. – № 6. – С. 71-75.
- Федулова Л.І. Концептуальні засади економіки знань / Л.І. Федулова // Економічна теорія. – 2008. – № 4. – С. 37-59.
- Шедяков В.Е. Якість соціального управління як чинник національної безпеки / В.Е. Шедяков // Стратегічна панорама. – 2009. – № 1. – С. 39-43.
- Шедяков В.Е. Стратегічне управління модернізацією країни: межі, можливості, оптимізація впливів / В.Е. Шедяков // Політичний менеджмент. – 2011. – № 2(47). – С. 44-53.
- Шедяков В.Е. Управління суспільними процесами: методологічні можливості й обмеження / В.Е. Шедяков // Соціальна психологія. – 2013. – № 55. – С. 157-165.
- Шедяков В.Е. Соціальна творчість та інноваційність стратегічного управління / В.Е. Шедяков // Політичний менеджмент. – 2013. – № 1-2(57-58). – С. 42-51.
- Пінчук С.А. Загроза перетворення на глобальну інтелектуальну периферію: пошук стратегії подолання / С.А. Пінчук // Вісник Київського національного ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. – 05/2010. – Вип. 98. – С. 15-18.
- Друкер П. Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества. – М.: Вильямс И. Д., 2007. – 336 с.
- Шедяков В.Е. Досягнення й утримання конкурентоспроможності в умовах посилення ролі економіки знань / В.Е. Шедяков // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 4(167). – С. 22-29.
- Яковенко Л.І. Інноваційний характер економіки знань / Л.І. Яковенко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – № 2. – 2010. – С. 141-146.
- Бурева В. Социально-адекватный менеджмент / В. Бурева. – К.: Академия, 2001. – 272 с.
- Диксон П. Бизнес-тренды: Стратегическое моделирование будущего / П. Диксон. – М.: Эксмо, 2005. – 480 с.
- Томпсон А.А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
- Ансоф И. Стратегическое управление / И. Ансоф. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
- Белошапка В.А. Стратегическое управление: принципы и международная практика / В.А. Белошапка, Г.В. Загорий. – К.: Абсолют-В, 1998. – 352 с.
- Магданов П.В. Современный подход к стратегическому планированию / П.В. Магданов // Ars administrandi (Искусство управления). – 2011. – № 1. – С. 11-26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ars-administrandi.com/article/Magdanov_2011_1.pdf.
- Шедяков В.Е. Стратегические трансформации методологий социального управления в осуществлении общественных интересов культурно-цивилизационного мира / В.Е. Шедяков // Гілея. – 2013. – № 76(№ 9). – С. 190-194.
- Симоненко В.К. Регионы Украины / В.К. Симоненко. – К.: Наукова думка, 1997. – 264 с.

- Гранберг А. Основы региональной экономики / А. Гранберг. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 495 с.
- Дмитриева О. Г. Региональная экономическая диагностика / О. Г. Дмитриева. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 1992. – 272 с.
- Дергачёв В.А. Регионоведение / В.А. Дергачёв, Л. Б. Вардомский. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 519 с.
- Шилов В.В. Три подхода к понятию «регион» / В.В. Шилов // Регион: проблемы и перспективы. – 1997. – № 4. – С. 50-51.
- Суслов М.Г. Регионы в стратегии ведущих стран мира на современном этапе / М.Г. Суслов // Стратегия экономического, социокультурного развития регионов в условиях глобализации: Матер. Междунар. научно-практ. конф. – Бerezники, 2012. – С. 121-123.
- Шедяков В.Е. Стратегическое управление в региональной хозяйственной политике / В.Е. Шедяков // Региональное развитие Украины: проблемы и перспективы: Тез. Междунар. научно-практ. семинара. – Харьков, 1995. – С. 10-14.
- Шедяков В.Е. Региональная хозяйственная политика: возможности и перспективы / В.Е. Шедяков // Регион: проблемы и перспективы. – 1997. – № 3. – С. 24-32.
- Шедяков В.Е. Стратегия сочетания общественных и частных интересов: региональный уровень / В.Е. Шедяков // Региональна економіка та управління. – 2015. – № 2(5). – С. 132-136.
- Шедяков В.Е. Городской постмодернизм: новые стратегии управления хозяйственным развитием / В.Е. Шедяков // Медиополис. – 1996. – № 1-2. – С. 118-121.
- Шедяков В.Е. Постсовременная геополитика: социокультурное содержание, региональное измерение / В.Е. Шедяков // Регион: проблемы и перспективы. – 1998. – № 2-3. – С. 45-53.
- Шедяков В.Е. Региональная политика инвестиций и участие в международном разделении труда / В.Е. Шедяков // Экономика Украины. – 1993. – № 7. – С. 35-42.
- Шедяков В.Е. Обеспечение качества жизни и социально-экономического развития как задача участия в интеграционных проектах / В.Е. Шедяков // Євроінтеграція економіки України: виклики та рішення: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпропетровськ, 2015. – С. 31-34.
- Гець В.М. Кластери і мережеві структури в економіці – тема досить цікава, але на сьогодні ще до кінця не вивчена... / В.М. Гець // Економіст. – 2008. – № 10. – С. 10-11.
- Професор Михайло Войнаренко: «Війна вресіт-решт закінчиться, і дуже нагальним стане питання відновлення й відродження економіки України саме з регіонів і саме з використання кластерних ініціатив» / Михайло Войнаренко // Економіст. – 2015. – № 2. – С. 4-9.
- Професор Володимир Дідук: «Кластерна модель розвитку окремих галузей – основний резерв створення робочих місць на Волині» / Володимир Дідук // Економіст. – 2014. – № 10. – С. 4-5.
- Федоров С.Ф. Сущность и специфические особенности наукоемких отраслей / С.Ф. Федоров // Креативная экономика. – 2009. – № 12(36). – С. 50-53.
- Яненко І. Економічна природа категорії «організаційний ресурс» та її роль в системі інноватики / І. Яненко // Економіст. – 2008. – № 9. – С. 54-57.
- Гець В.М. Україна у вимірі економіки знань / В.М. Гець, В.П. Александрова, Ю.М. Бажал; за ред. В. М. Геця. – К.: Основа, 2006. – 592 с.
- Кушнерев В.І. Знання як стратегічний ресурс соціальних трансформацій: монографія / В.І. Кушнерев. – К.: Знання України, 2002. – 248 с.
- Шедяков В.Е. Активизация научно-интеллектуального потенциала как ресурс стратегического управления / В.Е. Шедяков // Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство / За заг. ред. К.С. Шапошникова та ін.: у 2 т. – Херсон: Гельветика, 2015. – Т. II. – С. 148-172.
- Кошевий М. Формування організаційно-економічних умов розвитку наукоємних виробництв у промисловості України / М. Кошевий // Економіст. – 2013. – № 8. – С. 58-60.
- Щербаков Д.С. Повышение качества управления наукоемким производством в условиях нового технологического уклада / Д.С. Щербаков // Век качества. – 2011. – № 3. – С. 20-26.

REFERENCES

- Foucault M. Nuzhno zashhishhat' obshhestvo: kurs lekciy, pročitannyh v Kollezhe de Frans v 1975-1976 [Society Must Be Defended: a course of lectures at the College de France in 1975-1976]. Saint Petersburg, Nauka, 2005, 312 p. [in Russian].
- Greenspan A. Epoha potrajsenij: problemy i perspektivy mirovoj finansovoj sistemy [The Age of Turbulence: Challenges and prospects for the global financial system]. Moscow, Al'pina Biznes Buks, 2009, 564 p. [in Russian].
- Hanna P. Vtoroj mir [Second World]. Centr issledovanij postindustrial'nogo obshhestva, Moscow, Evropa, 2010, 616 p. [in Russian].
- Shedyakov V.Ye. Mehaproekt yak umova isnuvannya krayiny [Megaproject as a condition for the existence of the country]. Politychny menedzhment, 2012, no 1-2, pp. 50-60 [in Ukrainian].
- Shedyakov V.Ye. Derzhava: maybutnye ekonomichnoho idealu [State: the future of economic ideal]. Available at: <http://ua-ekonomist.com/3627-derzhava-maybutnye-ekonomichnogo-dealu.html> [in Ukrainian].
- Shedyakov V.E. Izmenenie predstavlenij o social'nom gosudarstve: vyzovy III tysjacheletija [Changing ideas about the social state: the challenges of the III millennium]. Novi zavdannja suspil'nykh nauk u XXI stolitti, Kyiv, 2015, pp. 99-102 [in Russian].
- Shedyakov V.E. Voploshhenie idej social'nogo gosudarstva: utopija ili neobhodimost', pozadi ili vperedj? [Realization of the ideas of the social state: utopia or necessity, behind or in front?]. Pervyj nezavisimyj nauchnyj vestnik, 2015, no. 1, ch. 2, pp. 44-48. Available at: <http://www.firjournal.com.ua> [in Russian].
- Heyets' V.M. Karakter perekhidnykh protsesiv do ekonomiky znan' [The nature of the transition process to a knowledge economy]. Ekonomika Ukrainy, 2004, no 4, pp. 4-14 [in Ukrainian].
- Shedyakov V.Ye. Navishcho nam vrahovuvaty svitovi tendentsiyi do formuvannya ekonomiky znan' [Why do we consider global trends in the formation of the knowledge economy]. Available at: <http://ua-ekonomist.com/3224-navscho-nam-vrahovuvaty-svtov-tendenciyi-do-formuvannya-ekonomiki-znan.html> [in Ukrainian].

10. Tsapov's'ka M. Novyy format teorii staloho rozvytku [The new format of the theory of sustainable development]. *Ekonomist*, 2014, no 6, pp. 73-74 [in Ukrainian].
11. Shedyakov V.Ye. Konkurentospromozhnist' natsional'noho proektu ekonomichnoho rozvytku v informatsiynu epokhu [The competitiveness of the national project of economic development in the information age]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, 2005, no. 10 (53), pp. 16-22 [in Ukrainian].
12. Shedyakov V.Ye. Transformatsiyi konkurentospromozhnosti systemy hospodaryuvannya pid vplyvom zmin u mizhnarodnomu podili pratsi [Transformations of the competitiveness of the economic system influenced by changes in the international division of labor]. *Ekonomika Ukrainy*, 2012, no 7, pp. 26-35 [in Ukrainian].
13. Kim M.N., Shedjakov V.E. Razvitie konkurencii i demokratizatsiya ekonomicheskikh otnoshenij [The development of competition and the democratization of economic relations]. *APK: ekonomika, upravlenie*, 1991, no. 6, pp. 71-75 [in Russian].
14. Fedulova L.I. Kontseptual'ni zasady ekonomiky znan' [Conceptual foundations of the knowledge economy]. *Ekonomichna teoriya*, 2008, no. 4, pp. 37-59 [in Ukrainian].
15. Shedyakov V.Ye. Yakist' sotsial'noho upravlinnya yak chynnyk natsional'noyi bezpeky [The quality of social control as a factor of national security]. *Stratehichna panorama*, 2009, no. 1, pp. 39-43 [in Ukrainian].
16. Shedyakov V.Ye. Stratehichne upravlinnya modernizatsiyyeu krayiny: mezhi, mozhyvosti, optymizatsiya vplyviv [Strategic management of state modernization: limits, opportunities, impacts optimization]. *Politychnyy menedzhment*, 2011, no. 2 (47), pp. 44-53 [in Ukrainian].
17. Shedyakov V.Ye. Upravlinnya suspil'nymy protsesamy: metodolohichni mozhyvosti y obmezhennya [Management of social processes: methodological possibilities and limitations]. *Sotsial'na psykholohiya*, 2013, no. 55, pp. 157-165 [in Ukrainian].
18. Shedyakov V.Ye. Sotsial'na tvorchist' ta innovatsiynist' stratehichnoho upravlinnya [Social creativity and innovativeness of strategic management]. *Politychnyy menedzhment*, 2013, no 1-2 (57-58), pp. 42-51 [in Ukrainian].
19. Pinchuk Ye.A. Zahroza peretvorennya na hlobal'nu intelektual'nu peryferiyu: poshuk stratehiyi podolannya [The threat of becoming a global intellectual margins: a search of strategies to overcome]. *Visnyk Kyivys'koho natsional'noho un-tu im. T. Shevchenka*, seriya: Filosofiya. Politolohiya, 05/2010, no. 98, pp. 15-18 [in Ukrainian].
20. Drucker P.F. Epoha razryva: oriientiry dlja nashego menjajushhegosja obshchestva [The era of discontinuity: directions for our changing society]. *Moscow, VII'jams I.D.*, 2007, 336 p. [in Russian].
21. Shedyakov V.Ye. Dosyahnennya y utrymannya konkurentospromozhnosti v umovakh posyleniya roli ekonomiky znan' [The achievement and maintenance of competitiveness in terms of strengthening the role of the knowledge economy]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, 2015, no 4 (167), pp. 22-29 [in Ukrainian].
22. Yakovenko L.I. Innovatsiynyy kharakter ekonomiky znan' [The innovative nature of the knowledge economy]. *Visnyk Poltavs'koyi derzhavnoyi ahramnoyi akademiyi*, no. 2, 2010, pp. 141-146 [in Ukrainian].
23. Burega V. Social'no-adekvatnyy menedzhment [Socio-adequate management]. *Kyiv, Akademija*, 2001, 272 p. [in Russian].
24. Dixon P. Biznes-trendy: Strategicheskoe modelirovanie budushhego [Business trends: the strategic modeling of the future]. *Moscow, Eksmo*, 2005, 480 p. [in Russian].
25. Thompson A.A., Strickland A.J. Strategicheskij menedzhment. Iskusstvo razrabotki i realizatsii strategii [Strategic management. Art of developing and implementing strategies]. *Moscow, Banki i birzhi, JUNITI*, 1998, 576 p. [in Russian].
26. Ansoff I. Strategicheskoe upravlenie [Strategic management]. *Moscow, Ekonomika*, 1989, 519 p. [in Russian].
27. Beloshapka V.A., Zagorij G.V. Strategicheskoe upravlenie: principy i mezhdunarodnaja praktika [Strategic management: principles and international practice]. *Kyiv, Absolut-V*, 1998, 352 p. [in Russian].
28. Magdanov P.V. Sovremennyj podhod k strategicheskomu planirovaniju [The modern approach to strategic planning]. *Ars administrandi (Iskusstvo upravlenija)*, 2011, no. 1, pp. 11-26. Available at: http://ars-administrandi.com/article/Magdanov_2011_1.pdf [in Russian].
29. Shedjakov V.E. Strategicheskie transformacii metodologij social'nogo upravlenija v osushhestvlenii obshchestvennykh interesov kul'turno-civilizacionnogo mira [Strategic transformations of the methodologies of social management in the implementation of the public interest of the cultural and civilizational world]. *Hileya*, 2013, no. 76 (9), pp. 190-194 [in Russian].
30. Simonenko V.K. Regiony Ukrainy [Regions of Ukraine]. *Kyiv, Naukova dumka*, 1997, 264 p. [in Russian].
31. Granberg A. Osnovy regional'noj ekonomiki [Basics of regional economics]. *Moscow, GU VSHJE*, 2000, 495 p. [in Russian].
32. Dmitrieva O.G. Regional'naja ekonomicheskaja diagnostika [Regional economic diagnostics]. *Saint Petersburg, Izd-vo S.-Peterburgskogo un-ta*, 1992, 272 p. [in Russian].
33. Dergachjov V.A., Vardomskij L.B. Regionovedenie [Regional studies]. *Moscow, JUNITI-DANA*, 2011, 519 p. [in Russian].
34. Shilov V.V. Tri podhoda k ponjatiju "region" [Three approaches to the concept of "region"]. *Region: problemy i perspektivy*, 1997, no. 4, pp. 50-51 [in Russian].
35. Suslov M.G. Regiony v strategii vedushchih stran mira na sovremennom etape [Regions in the strategies of the leading countries of the world at the present stage]. *Strategija ekonomicheskogo, sociokul'turnogo razvitiya regionov v uslovijah globalizatsii*, *Berezniki*, 2012, pp. 121-123 [in Russian].
36. Shedjakov V.E. Strategicheskoe upravlenie v regional'noj hozjajstvennoj politike [Strategic Management in regional economic policy]. *Regional'noe razvitie Ukrainy: problemy i perspektivy*, *Harkiv*, 1995, pp. 10-14 [in Russian].
37. Shedjakov V.E. Regional'naja hozjajstvennaja politika: vozmozhnosti i perspektivy [Regional economic policy: opportunities and prospects]. *Region: problemy i perspektivy*, 1997, no 3, pp. 24-32 [in Russian].
38. Shedjakov V.E. Strategija sochetanija obshchestvennykh i chastnykh interesov: regional'nyj uroven' [The strategy of combining public and private interests: the regional level]. *Regional'na ekonomika ta upravlinnya*, 2015, no 2 (5), pp. 132-136 [in Russian].
39. Shedjakov V.E. Gorodskoj postmodernizm: nove strategii upravlenija hozjajstvennym razvitiem [City postmodernism: new strategies for the management of economic development]. *Mediapolis*, 1996, no. 1-2, pp. 118-121 [in Russian].
40. Shedjakov V.E. Postsovremennaja geopolitika: sociokul'turnoe sodержanie, regional'noe izmerenie [Postmodern geopolitics: socio-cultural content, the regional dimension]. *Region: problemy i perspektivy*, 1998, no 2-3, pp. 45-53 [in Russian].
41. Shedjakov V.E. Regional'naja politika investitsij i uchastie v mezhdunarodnom razdelenii truda [Regional policy of investment and participation in the international division of labor]. *Ekonomika Ukrainy*, 1993, no 7, pp. 35-42 [in Russian].
42. Shedjakov V.E. Obespechenie kachestva zhizni i social'no-ekonomicheskogo razvitiya kak zadacha uchastija v integratsionnykh proektakh [Ensuring the quality of life and socio-economic development as the problem of participation in integration projects]. *Yevrointehratsiya ekonomiky Ukrainy: vyklyky ta rishennya*, *Dnipropetrovs'k*, 2015, pp. 31-34 [in Ukrainian].
43. Heyets' V.M. Klasteri y merezhevi struktury v ekonomitsi – tema dosyt' tsikava, ale na s'ohodni shche do kintsya ne vyvchena... [Clusters and network structures in the economy is a topic is interesting enough, but it is still not fully understood...]. *Ekonomist*, 2008, no. 10, pp. 10-11 [in Ukrainian].
44. Voynarenko M. Viyna vreshiti-reshit zakinchyt'sya, i duzhe nahal'nym stane pytannya vidnovlennya y vidrodzhennya ekonomiky Ukrainy same z rehioniv i same z vykorystannya klasternykh initsiatyv [The war will finally end, and the question on restoration and recovery of the Ukrainian economy starting from the very regions and using the very cluster initiatives will become very urgent]. *Ekonomist*, 2015, no 2, pp. 4-9 [in Ukrainian].
45. Didukh V. Klasterna model' rozvytku okremykh haluzey – osnovnyy rezerv stvorennya robochykh mist' na Volyni [Cluster model of separate fields development is the main reserve for job creation in Volyn]. *Ekonomist*, 2014, no 10, pp. 4-5 [in Ukrainian].
46. Fedorov S.F. Sushhnost' i specificheskije osobennosti naukoemkikh otraslej [The nature and specific features of the high-tech industries]. *Kreativnaja ekonomika*, 2009, no. 12 (36), pp. 50-53 [in Russian].
47. Yanenkova I. Ekonomichna pryroda katehoriyi "orhanizatsiynnyy resurs" ta yiji rol' v systemi innovatyky [The economic nature of the category of "organizational resources" and its role in the innovative system]. *Ekonomist*, 2008, no. 9, pp. 54-57 [in Ukrainian].
48. Heyets' V.M., Aleksandrova V.P., Bazhal Yu.M. Ukraina u vymyri ekonomiky znan' [Ukraine in terms of the knowledge economy]. *Kyiv, Osnova*, 2006, 592 p. [in Ukrainian].
49. Kushnerets' V.I. Znannya yak stratehichnyy resurs sotsial'nykh transformatsiy [Knowledge as a strategic resource of social transformations]. *Kyiv, Znannya Ukrainy*, 2002, 248 p. [in Ukrainian].
50. Shedjakov V.E., Shaposhnykov K.S. Aktivizatsiya nauchno-intellektual'nogo potenciala kak resurs strategicheskogo upravlenija [Enhancing scientific and intellectual potential as a resource of strategic management]. *Stratehiyi ekonomichnoho rozvytku: derzhava, rehion, pidpryyemstvo*, *Kherson, Hel'vetyka*, 2015, vol. 2, pp. 148-172 [in Russian].
51. Koshevy M. Formuvannya orhanizatsiyno-ekonomichnykh umov rozvytku naukoemnykh vyrobnytstv u promyslovosti Ukrainy [Formation of organizational and economic conditions for the development of knowledge-intensive production in the industry of Ukraine]. *Ekonomist*, 2013, no. 8, pp. 58-60 [in Ukrainian].
52. Shherbakov D.S. Povyshenie kachestva upravlenija naukoemkim proizvodstvom v uslovijah novogo tehnologicheskogo uklada [Improving the quality of governance in a knowledge-intensive production of the new technological order]. *Vek kachestva*, 2011, no 3, pp. 20-26 [in Russian].

**Український журнал
«ЕКОНОМІСТ»**
з 2011 року представлений
у міжнародній економічній
наукометричній базі RePEc.
У зв'язку з розширенням
розміщення публікацій
в RePEc з 2013 року

ЗМІНЮЮТЬСЯ ВИМОГИ
до змісту статей.
Уважно слідкуйте
за інформацією
в наступних
номерах журналу
і на сайті
<http://ua-ekonomist.com>